

Pán Škarda, už sme tam mali byť!

PRACOVNÝ DEŇ

Do práce som chodil o trištvrte na osem, súviselo to aj s Mášou a Danom, ktorí študovali na gymnáziu Jána Nerudu na Malej Strane neďaleko vlády. Necelé dva kilometre sme išli autom spolu, potom deti prestúpili na električku. Keď už bolo neskoro, odviezli sme ich ešte 500 metrov k Schnellům a keď bola núdza najvyššia, išli sme ešte tristo metrov do parku k plotu školy, ktorý preskočili.

Ráno som sa oboznámil s programom, preletel som noviny a pozrel tajné depeše veľvyslancov. Potom bol parlament, rokovania komisií a iné porady, výjazdy na akcie, prijímanie ľudí, styk s médiami. Večer

som navštevoval kultúrne podujatia a recepcie, korešpondenciu som vybavoval doma.

Ľudia chodili za mnou s problémami, ktoré si vyžadovali lobovanie a podporu, často aj finančnú. Za 40 rokov komunizmu iniciatíva ľudí vyhasla, teraz sa znova zobúdza a to bolo treba podporiť. Mojou úlohou bolo spájať ľudí, zjednocovať a koordinovať ich a hľadať riešenia v sporoch.

Stačilo, aby sa návštevy s témou zahlásili, väčšinou sa dostali do programu. Zo Slovenska občas prišli aj bez ohlásenia. Ochránka zavolala, že sú dole, keď som len trochu mohol, prijal som ich. Inokedy som aspoň na chvíľu vyšiel von, najmä keď ľudia tvrdili, že sú moji priatelia. Možno, že niektorí majú iné skúsenosti, snáď sekretárky ich žiadosti filtrovali alebo ma zatajovali. Od sekretariátu som však požadoval, aby sme boli k ľuďom priateľskí, aby cítili, že sme tu pre nich. Tento systém práce bral veľa času, dni utekali vyplnené množstvom stretnutí, ktoré mi snáď bránili riešiť dôležitejšie veci. Mnohým sme však takto pomohli. Ľudia mi v dobrom pripomínajú aj veci, na ktoré som zabudol.

Pri rokovaníach s ľuďmi, ktorí niečo potrebovali, som sa hneď rozhodoval. Niekedy ešte pred nimi som telefonoval, takže videli, ako vec dopadla. Aj potom sa však na vec nezabudlo, písali sa listy a urgovali odpovede. Všade, okrem FMF, vládla vtedy priateľská atmosféra a ochota pomôcť.

Pracoval som od rána do noci, niekedy aj 15 hodín. Baľko Mináč, ktorý všetko vedel a za komunizmu mlčal a všetko vedel aj po revolúcii, ale nemlčal, často sedel v prvom rade pod parou ako poslanec FZ a nadával na vládu. V porevolučnej knihe napísal, že federálny Mikloško za dva roky neprekrižil ani krížom slamy.

Počas dvoch rokov som sa naučil veci organizovať, vybavovať a zháňať peniaze – po voľbách všetko skončilo. Uznesením č. 426 z 26. 6. 1992 vláda podala demisiu.

Urobil som si poriadok, nič som nechcel nechať nevybavené a čakal som, že ma nástupca Baudyš na kus reči prijme. Naivne som si myslel, že ho bude zaujímať, čo je rozpracované a čo súri – zákony, vládne komisie, účasť na olympiáde, na EXPO 93 v Taejone, atď. Baudyšsa však nič nezaujímal. Stretnutie dopadlo trápne, jeho sekretárka sa tvárila, akoby ju boleli zuby. Baudyš – lidovec stále odskakoval a správal sa, ako predtým dva roky – všetko vedel a nič nepotreboval. Zbalil som si švestky a išiel som domov.

TAJNÉ DEPEŠE

Rozumiem, je to veľmi prísne tajné

FMZV dostávalo desiatky depeší od našich diplomatov v zahraničí. Hore bol adresát, obyčajne členovia vlády a za tým bolo: *Tajné! Blesk – ihneď odovzdať*. Išlo o dôverné informácie zastupiteľstiev, podpisovali ich šéfovia ambasad. Rád som čítal správy od Vášáryovej z Viedne, Chmela z Budapešti a Slánskeho z Moskvy, ale aj od tých, ktorých som osobne navštívil, napr. Šedivého z Paríža, Keblúška z Nikózie, Morávka zo Soulu, Paulínyho z Haagu a Lišucha z Dillí. Depеше kolovali ďalším podpredsedom, občas som si niečo oxerografoval. Dávno sa tieto materiály stratili, iba jeden, po voľbách 1992, sa zachoval. Išlo o zápis z dvojhodinového rozhovoru 10. 6. 1992 generálnej tajomníčky RE C. Lalumierovej s veľvyslancom v Berne M. Kočárkom o budúcnosti ČSFR:

Lalumierová vyjadrila veľmi vážne obavy o budúcnosť čs. štátu, je to jej hlavná starosť. Jednoznačne ona, ale aj celý Západ preferuje jednotný čs. štát, nezáleží na tom, ako budú rozdelené kompetencie. Rešpektuje výsledky volieb, ale si praje, aby naše rozhodnutie bralo do úvahy dlhodobé záujmy, nie krátkodobé hľadiská ovplyvnené najmä ekonomickou situáciou. Oficiálne požiadala, aby sa titulár pýtal Havla a Dienstbiera, čo môže RE urobiť. Konštatovala, že ľudia v ČSFR nemajú skúsenosti a poznatky o živote na Západe. Napr. predseda SNR František Mikloško pri jej poslednej návšteve v Bratislave navrhol vytvorenie Európskeho zhromaždenia národností v RE. Bol veľmi znepokojený s jej odpoveďou, že západné krajiny by na to nikdy neprišli. Mala dojem, že F. Mikloško nepozná svet a západnú mentalitu, zrejme predpokladal, že postačí niečo v Bratislave navrhnúť a ostatný svet sa k tomu hneď pripojí. Taký postoj je výsledkom dlhých rokov izolácie.

Otázka nástupníctva po ČSFR v medzinárodných organizáciách by závisela na spôsobe rozpadu štátu. V prípade jednostranného kroku by nástupníctvo patrilo tej časti,